

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 269/2023-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených hbr advokáti s. r. o., Kalinčiakova 33, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislave II v konaní sp. zn. 38D/93/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 38D/93/2010 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. 38D/93/2010 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadostučinenie každému z nich po **1 000 eur**, ktoré im **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **530,86 eur**, ktoré zaplatí ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. mája 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom okresného súdu v dedičskom konaní s tým, že každému z nich bude priznané finančné zadostučinenie po 20 000 eur.

II.

2. Sťažovatelia (manželka a syn poručiťa) sú popri ďalšom, na spôsobilosti na právne úkony obmedzenom synovi poručiťa, od februára 2010 účastníkmi dedičského konania. Po predbežnom vyšetrení z marca 2010 boli v júni a októbri 2010 uskutočnené pojednávania, na ktorých bola uzavretá dohoda dedičov, ktorá však v marci 2011 nebola schválená opatrovaneckým súdom ďalšieho syna. Tomu nasledovali pojednávania v septembri a októbri 2011. Do júna 2012 sa vyhotovoval geometrický plán k nehnuteľnosti. Na pojednávaní v júni 2012 dedičia uzavreli dohodu, ktorú opatrovanecký súd v novembri 2012 schválil. Následne okresný súd rozhodol o dedičstve uznesením z júla 2013, ktoré však na odvolanie sťažovateľov bolo uznesením krajského súdu z novembra 2014 zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Po vyporiadaní BSM poručiťa dedičia na pojednávaní vo februári 2015 uzavreli dohodu, ktorú opatrovanecký súd schválil v júni 2015. Uznesením z júla 2015, právoplatným v septembri 2015, okresný súd rozhodol o dedičstve, no toto uznesenie kataster v apríli 2016 pre nesprávnosť údajov nezapísal.

3. Preto sťažovatelia v júni 2016 podali návrh na obnovu konania, ktorý bol uznesením okresného súdu z decembra 2016 zamietnutý, no na odvolanie sťažovateľov z januára 2017 bolo toto uznesenie krajským súdom zrušené a vec bola v apríli 2017 vrátená okresnému súdu. Okresný súd uznesením z mája 2018 povolil obnovu dedičského konania. Obnovené konanie bolo v marci 2020 pridelené do dedičského oddelenia. Notárka vyzvala sťažovateľov vo februári 2023 na predloženie nového geometrického plánu. V apríli 2023 bol spis na krajskom súde z dôvodu prešetrenia vybavenia sťažnosti sťažovateľov. V máji 2023 notárka predložila okresnému súdu návrh uznesenia, ktorý ho obratom postúpil opatrovaneckému súdu, ktorý má rozhodnúť 20. júna 2023.

4. Sťažovatelia vo februári 2023 sťažnosťou predsedovi okresného súdu namietali priedahy v konaní, ktorý ich sťažnosť v marci 2023 vyhodnotil ako nedôvodnú, čo v apríli 2023 potvrdil predseda krajského súdu.

III.

5. Sťažovatelia namietajú, že okresný súd poverenou komisárkou v ich dedičskej veci od povolenia obnovy viac ako päť rokov nekonal. Vyjadrenia predsedov okresného a krajského súdu k ich sťažnosti považujú za absurdné. Namietajú celkovú dĺžku konania od jeho začatia v roku 2010. Zdôrazňujú, že ich vec nie je skutkovo a ani právne zložitá a k predĺženiu konania neprispeli. Priznanie finančného zadosťučinenia odôvodňujú 13-ročným stavom právnej neistoty.

6. Okresný súd označil ústavnú sťažnosť za nedôvodnú. Notárka poukázala na to, že postupovala podľa v danom čase aktuálnych dôkazov, problémové vzťahy dedičov a pasivitu sťažovateľov po povolení obnovy, keď geometrický plán, ktorý bol jej dôvodom, predložili až na jej výzvu.

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Prihliada sa aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Vec nie je po skutkovej a právnej stránke zložitá. Patrí do bežnej činnosti súdov, a to aj napriek potrebe vyporiadania neidentifikovanej nehnuteľnosti a BSM. To platí o to viac, že za totožného skutkového stavu a napriek množstvu procesných úkonov prvé dedičské konanie trvalo približne dva roky, no obnovené konanie takmer päť rokov. Nielen okresný súd, no ani notárka nezapríčinili potrebu obnovy konania. K tomu došlo chybným zameraním nehnuteľnosti v prvom geometrickom pláne a obnovou evidencie pozemkov po uznesení o dedičstve. Sťažovatelia k dĺžke konania prispeli zdĺhavým zabezpečením geometrického plánu.

9. Postup okresného súdu v pôvodnom dedičskom konaní bol plynulý. Ihneď po začatí dedičského konania notárka žiadala viaceré subjekty o súčinnosť, vypracovala návrhy uznesení podľa dohôd dedičov a bezodkladne predkladala spis okresnému súdu, ktorý ho obratom zaslal opatrovaneckému a odvolaciemu súdu. Neschválenie prvej dedičskej dohody nemožno pričítať okresnému súdu, keď s ňou opatrovníčka súhlasila, no pred opatrovaneckým súdom súhlas odvolala. K osemmesačnej nečinnosti notárky od októbra 2011 do júna 2012 prispel sťažovateľ, keď napriek viacerým výzvam nedodržiaval termíny na predloženie geometrického plánu. Nemožno súhlasiť so sťažovateľmi, že s druhou dedičskou dohodou nesúhlasili. Až po tom, keď bol spis na opatrovaneckom súde, doručili notárke nesúhlas s dohodou. K dĺžke konania prispel aj opatrovanecký súd, keď spis vrátil okresnému súdu až pol roka po rozhodnutí. Okresnému súdu možno pričítať predĺženie konania pre zrušenie jeho uznesenia o druhej dedičskej dohode a opätovného prejednania, keď aj vzhľadom na námietky sťažovateľov si mal byť vedomý potreby vyporiadania BSM. Toto konanie na okresnom súde, odhliadnuc od rozhodovania opatrovaneckého a krajského súdu, trvalo dva roky a tri mesiace.

10. Postupu súdu v konaní o povolenie obnovy treba vytknúť nedôvodné obdobia nečinnosti. Návrh na vyjadrenie notárke okresný súd doručil so štvormesačným oneskorením a rozhodol o ňom až šesť mesiacov po podaní. Po mesiaci od podania odvolania predložil spis krajskému súdu. Až po štyroch mesiacoch od jeho vrátenia ho opäť predložil krajskému súdu na opravu a od jeho opätovného vrátenia krajským súdom až po šiestich mesiacoch povolil obnovu konania. K postupu súdu v obnovenom dedičskom konaní treba uviesť, že bol poznačený bezdôvodnou nečinnosťou. Okresný súd takmer päť rokov od povolenia obnovy neuskutočnil žiadny procesný úkon. Hoci notárka v decembri 2022 oznámila sťažovateľom, že rozhodne len na podklade nového geometrického plánu, až o dva mesiace vyzvala sťažovateľov na jeho predloženie, a to po tom, keď sťažovatelia podali sťažnosť predsedovi súdu, hoci plán bol predložený k návrhu na obnovu konania. Toto konanie trvá už viac ako päť rokov. Ak by okresný súd konal hneď po povolení obnovy, bolo by možné očakávať jeho skončenie v pomerne krátkej dobe.

11. Celková dĺžka pôvodného povoľujúceho a obnoveného konania pred okresným súdom je ústavne neakceptovateľná, najmä ak okresný súd v obnovenom dedičskom konaní päť rokov nevykonal žiadny úkon, a to napriek tomu, že z pôvodného uznesenia o dedičstve treba vypustiť len jednu parcelu. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyslovené, že postupom okresného súdu bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ústavný súd prikázal mestskému súdu, na ktorý 1. júna 2023 zo zákona prešla agenda okresného súdu, aby konal bez zbytočných prietáhov.

12. Výlučným vlastníkom neidentifikovanej nehnuteľnosti bol poručiteľ, hoci ju nadobudol so sťažovateľkou do BSM. Preto možno konštatovať, že v dedičskom konaní, hoc zatiaľ neprávoplatne, bola pre sťažovateľku nastolená väčšia právna istota ako za života poručiteľa. Ani sťažovateľ nie je v značnej právnej neistote, keď od začatia dedičského konania je pri súhlase všetkých dedičov zrejmé, že nadobudne celé dedičstvo. Sťažovateľ neutrpel ani finančnú ujmu, keď dedičom nemusel vyplatiť ich podiel z dedičstva, do ktorého bola v dôsledku chyby v geometrickom pláne zahrnutá aj parcela, ktorá poručiteľovi nepatrila. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade. S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, správanie a nízky význam nesporovej veci pre sťažovateľov bolo každému z nich podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadost'učinenie 1 000 eur s tým, že v prevyšujúcej časti ich návrhu nebolo vyhovené.

V.

13. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje to, aby im mestský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov nahradil trovy konania, ktoré im vznikli právnym zastúpením. Ich výška 530,86 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti 2 x 208,67 eur) s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 12,52 eur) a zvýšením o daň z pridanej hodnoty.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2023

Robert Šorl
predseda senátu